

حموشتيك
بو پیشکوتن
ده نوسری

پیشکوتن

کریار
بو حموشو یئیک
به ۳ مانک یك
به شش مانک دو
به سالیك چوار روپیه ددها
اعلان یا ایشیکی خوی
له پره دو واییداده نوسریت
بودودیر ۳ آنه ده سینریت

حفته جاریك درده چیت

یکی به آنه یکه

(سال ۱ ژاره ۸) - (روز پنجشنبه ۳۰ رمضان ۱۳۳۸ ۱۷ جون ۱۹۲۰) -

- ژن و پیاو -

- خویندن -

ژن چیه و پیاو چیه - هلیته همو کسبک هر الی که
ژن و پیاو له درست کردنا ییککن - هر دک پیاو خوا
زانست و لیک دانه وه و قام و بیری پی بخشیه وه
به ژنیشی بخشیه وه - هرچی کردهوی چاک و خراپ
که له پیاودا حیه له ژنیشا حیه - بلام ایمه به ژن اهلن
« زانستیان ناتواوه - پرسیان پی بکن و به قصه یان
مه کن » - امه دست برزیه که ایمه به سر ژنیا
اکین - زانست به چه پیاو پی - به خویندن - زانست
به چه زیاد اکا - به خویندن ایستا - نهک ژن -
پیاو یکیش که خوینده وار نه بی - ایمه لاما و ههایه
هر بریه چاکه که کول بدا به کولیا - هر اوپیاوه
نه خوینده واره که ایمه به اوهی دا انهن اکر بیت و
سالی دوان له مکتیبکا بخوینی ابی به پیاویکی زور
ز برك و کس کورینسه کی پشتی له بیر نامینی - ژن
بوچی کم زانسته - چونکه خوینده وار نیه - کلی
ژنی او تو هیه چونکه خوینده وار نین نک له ایشی
دنیا پی له بنیات دین و روروی آخیشیان
نازان -

ژنی واهیه که چونکه زانستیان به خوینده واری روشن
نه بوته وه به دو قصه ی لاهل پچراوینه سر باری خراپه -
ژنی اکر خوینده واری و زانستی به سای خوینده واریوه
به هیز بونی قط به لای خراپه دا ناچی و قط قصه یکی
وایشی له دم نازازی که پیاو بلی کم زانسته - ژنی که

خوینده واری له همو وختیکدا هم له بی شرعی وهم له ایشی
خرابه خوی اکرتوه - ژنی که خوینده وار بو بوچ درست
بون وهاتنه دنیا ی خوی لیک ادانه وه - ژنی که خوینده وار
بو خوی له پرده شرعدا راکری - ژنی که خوینده وار بو
ری ژین و بریوه چونی دنیا ی لیک ادانه وه - ژنی که
خوینده وار هم له کتیب شرعی وفرموده خوا و پیغمبراکا
وهم له علمه کانی تریشدا بش پیا اکا -

انسان رن بوچی ده هیئی - بو امه ی زک و زانست
ادم دایی و عبادت و اطاعت بوخوا زور بکری - مندال
کی بخوی اکا - دایک و باوک! تی فکرن - دایک و پاشا
باوک - له همو وختیکدا و به همو ز مانیک که جوابی ام
قصه به بدریته وه هر دایک پیش احریت - کوا بو منال
تا له دست دایک و باوک دراپی و احریته مکتیبه ره و له
دوایدشدا که له مکتب یته وه لای دایک و باوکی تایینیک
هر کوری دایکیتی - دایکی پرورده اکت - دایکی
پیی اکینی - دایکی زانست و او پی فیراکا -
دایکی ری دین و دنیا ی نیشان ادا - جا اکر او
دایکه قریسه کویره زانست و نه خوینده واری
ری دین دنیا له کوی ازانی - هلسان و بزوتن و زانست
و ادب له کوی اناسی - شتی که نیرانی و نیناسی و زانستی
بری نکاتی چونی فیری کره کی یا کچه کی بکا - منالی که له بر
دست دایکیکی و کوچ و نفاهدا پی بکا و دوایدشدا نخریته
قطا بجا وه پیاو بو دین و دنیا ی خوی و هاور یکانی چه
خیر یکی لی همید بکا -

جام لایشی لیک بدینه وه - کسی وا ژنیکی هیئا - اکر
ام ژنه نه خوینده واری لیک دانه وه نیرانی ابی او

پیاوه چه ژنیک رابوریت . بلیت آفرت هسته اوه بکه بلی
 نازام . بلی اودم بری بلی نازام . و روژ تا ایواری له باسی
 لاکیره و پشته سر و کراسی کتان و کوا ی نورونی زیاتر
 چه باسیک نکا و نزان اویاوه چون له سیل و دیق رزکار
 اسی روژ تا ایواری بلی رثی فلان کس له حام بو .
 اونده بوه . رثی فلان کس اوده ی جل
 بری و فلان رثی اوندی خشل کرد و پیاوه شی بلی بلی
 خانم چاک افرمویت امه چه تحره ژیانیکه . ام تحره
 ژاناه اگر پکیان بی له پاش زمان پراهمیان باو که کی بوجیازی
 هل ایچین وبه هزار دزی و قزی ناو مال و کویره وری
 خوورش کواره و بازنی بو پیک اهنن . او پری همید
 و مقصودیان امه ابی زو زل بی کرج یلمه خواز بینی وبه
 کران بی دن به دسته وه . خوا کر کران بی برلای ناو
 کولانانی اکن و ناسک و نازداری به خیوی اکن و خوی
 نخوا به زور ایکن به دمیه وه و که جی یکی کرم بی هزار
 نیوه نمک بو اکن و که باوه که کی تی بکا اچن
 به کژ اویشا

ام ولاته اگر بلیت ژن و پیار درست بو نیان هر یکیکه
 کلی کس انسان اکن به کیوا . بلام همیدم هیسه که خوا
 حزکا اودوا له سرام عقله لایچین . امر و که حکومت
 گره مان مکتب ژنی داده نیت همو کس به دل و فکر یکی
 باش ایکی بداته وه و به چاکی دانی . مناله کاتمان اگر بو
 خویشمان نه بی بو دو ای خومان بیان خینه سر ژین
 و رابوردنیکی چاک خیرمان اکات . اگر هیشتا کوی بدینه
 سر انکاری کره کانی مدنیت . سر رقی له دله کانی علم
 و معرفت هر خومان نا اولادیشمانی تیا اچیت . امر و
 واچا که گام مکتبه مان و کونعمتیکی زور زل بیته برچاو .
 امر و و باشه که خومان له همو لایکه وه بو کر دنه وه
 و زور پراندن ایشی ام مکتبه خریک بین .

منالیک اگر له بر ۳۴ ژنی خوینده وارد اپی بسکا
 و چاوی به پیاونه کوی وله کل پیاودا هل نستی
 بوچی بی شرعی یه . بوچی شرم و حیای کم ده بی .
 پیاوی چاک بن اوانهی که وا به اینه الین و به عربی
 بو یان اخویننه وه دژمنان . چونکه اگر هر له وا
 قانزاجیک بو خویان بینن و نالین . کوا بو راست

ناکن . اگر ژن و پیاویان خوینده وار بن و شتیک
 له علم و حسنتان بزنان چاکتر بریوه اچین کتر مان
 عززرتی بو چاکه امینی . هنکا و هنکا وله چاکه وه
 نزیک اکه وینه وه . من جاری هر اونده الیم . خوشتان
 ایکی بدنه وه . شت به ایک دانه وه باشته .

ع . هادی

۶

مکتب صنایع

له لایخی مکتب صنایع و محسنتان به وجود هینانی
 او مکتبه وه توفیق وه بی بک اعضای مجلس شار له
 یکی روزنامه کانی هفته کانی رابوردوا هندی قصه
 زور به ریو جی کرد بو . له سر تنسیب مجلس
 شار خریکی اوه بو که خومان به اعانه مکتبیکی وهایه
 پیک یلینن . ابرامه که تحویل بو روی بو بغداد
 موفق نه بو دست بکا به ایشه که .

له پاش روین توفیق وه بی بک حکومت ابرامه که
 براستی امر و ژکاری ایسه دکا و زور حزبه برز بونه وه
 خومان و آوان بونه وی شاره که مان دکا و کلیک پی
 خوشه که لکل شتی وا چاک خریک بین . بواسطه
 مجلس شاره وه بنده یان تکلیف کرد که لکل ام ایشه دا
 خریک بیم . منیش ابرامه که ازانم ام ایشه ایشیکی
 خیره و باعث برز بونه و استفاده خومانو مملکه که مانه
 به ممنونیت ام تکلیف م قبول کرد و به باش زانی له
 بابت امه وه هندی قصه عرض خو ولایتیه کانم بکم .
 ایسه هر و کوله لاین خوندن و مکتب خوننده وه له
 پاشه وه ماوینه وه له جهت معرفت و صنعتیشه وه هر وا
 له دواوین . امر و روژیکه هر ملتی و هر قومی که
 علم و صنعتیان نبی و خیال خریک بون و پیک هینانی
 ام نوعه ایشانه یان له سر دانه بی و به راستی تی
 نه کوشن له سر زمیندا حق ژیانان نیه . ایسه
 عادتیکه زور خراب له باو کو باپرمانه وه به ارث
 بومان ماوته وه . ام عاده خراپهش امه یه که همو
 ایش و کاری و همو مقدراتیکه خومان ترک اکین
 بو جریان طبیعی خوی و دایما امان اوی که به بی

اوی خریک بین و ازیت بکیشین و سعی بکین
 پاره یک بهینی هموشتی له خویه وه بومان بیته وجود و
 حاضر بی امدش هتاوکو امر و بو هیچ قومی و ملتی
 ریک نکوتوه تاگو بوایمه ریک بکه وی . امه دستوریکی
 معلومه که همو ایشیک و همو کاریک به تی کوشان
 و خریک بون پیک دیت . ذاتاً له ایمه شیدا مشهوره
 (که برکت له حرکتوه دبی) امر و له ایمه لازمه
 که همو خریک بین و ایش له پیش چاوی خومان
 زور به کوره نه کرین چونکه هیچ ایشیکی کوره نیه
 که له برامبری سعی و همتدا چوک نه بی توه و هیچ
 کاریکی کران نیه که به تی کوشان سوک و درست
 نی .

له سر وه بحث مکتب و خوند و مکتب صنایعمان
 کرد له سایه لطف و شفقت حکومتوه که مکتب
 خوندنی بو داناوین احتیاج خوندنمان نسبتاً هلاکپراوه
 بلام امر و احتیاج صنعتمان ایچکار زوره و اشاره که مان
 له لایینی صنعته وه زور بی فرو بی مایه یه .

سایمانی شار یکه نریک به ۱۳۰ ساله آهه دان بوتنه وه
 و طبقات انسان هاتون و رویون . هتاگو ایستا
 پیایویکی و امان لی هلتکوتوه که بجه که له صنعتانه
 کونه کان بزانی شتیکی تر درست بسکا . بو فانیله یکی
 له بر کردن و یا بو جوتی جزمه و پوتین هر یک شتیکی
 زور بی اهمیت دبی ۳ مانک مخیره بلکی تا کوله
 بغدادوه یا له جیکایی تروه به زحمتیکی کران دیپینن
 که بوشمان هات یا بمحل دیت یا نایت امه همو واسطه
 امه یه که صنایعمان نیه .

مکتب صنایع بو مملکت خدمت و فائده ایچکار زوره
 اولازور احتیاجمان هیه که بو مکتبه هل دکبری
 دوم زور شتی وا که امر و که مملکتان به پاره وازیتی کی
 زور بومان دهیزی او وخته لوانه چا کتر و قیمتیکی کتر همو
 وختی دستمان اکه وی . سیم سوالگری و فقیری که هر
 یکی بلایکی کوره بو ملتیکو و مملکتیک به تواری هلدگیری
 و او سوالکرانه که اتمرو به سوالکردن ایمه بزار دکن و او
 فقیرانه که ایمر و له پیدا کردنی نانی و شک عاجزن به سایه
 انتساب او مکتبه وه سببجینی هر یکه ابن به صنعتکار یکی

قابل که مملکتی نخریان پیوه بکا او وقتنه هم خویان دین
 به انسان هم مملکتبه که و اهلکش استفاده له ایش
 و کاره که یان دکا امه ش خیریکی زور کوره و ایشیکی زور
 چا که فائده ام مکتبه همراهه نیه اگر به تواری بیانگیری
 لازمه چندلا پره یک رش بگریته وه له برامه له کرتی بریمان وه
 ذاتاً له همت و تی کیشتن و غیرتی خو و لایینه کام به
 تواری امنیت هیه که بو ریک خستن ام ایشه چا که
 و هینانه وجود ام اثاره خیره به همو رنکی یاریه بدری
 و غیرتی خویان لم ایشه دا پینشان بدن و امیدم و هایه
 که لمولاش چاوی غیرتمان بگریته وه و دایما له کل ام ایشه
 خیر و چا کانه دا خریک بین تاگو و کوملتان تراجمه ش
 به سعی و عمل خومان نخر بکین و بکین به شویخی که
 همو کس به چاوی حرمت تماشامان بکا .

محمد ناجی

۴

پ . پ

کلی کس چاویان اریرن . او کاله به کل رش نابیته وه .

« ص » ه هیچ نوخته سی تیایه . اوه پیش چاوه
 سپیکه یه تی .

هننی کس لایان کرمانیه . اوانه دلیان سارد بوتنه وه .

کردی نازانم . تورکیت زور خو بندوه .

جزنی رمضانیه . همو لایکان آشت بیته وه .

وتم کی او روزه بهت . وتی با شمه له مانک درچی .

پاره زور بوه . همو هی کر یکاره کانه .

کولانه کان پانتر ده کن . بو پیایوی زل پباروا .

کلا وه کم با بردی . او دستهی کلا وی خلقت پی
 ده فرمان به اونه وه بکرتایه .

امسال نخوشي كه - نان قندهاري نخوشي نادا -

—

أوا من سوتام - هيشتا برسيله پي نه كيشت -

—

بغداد چونه - امر و اچم دو صبحي ديمه وه -

—

خو بغداد زور خوشه - من ايرهم پي خوشتره -

—

چراي الكتريق زور جوانه - به هموچاويك ناكه وي -

—

دعاي به دوره يکين - خوا همو لايگان چاك كا -

—

« ع . و اوى تر »

۶

— اجاره نادريت —

چن روز لمو پيش معاون ماليه چوبوه دردوه له دني
جيكا اهالي نه ختيك ترس و سله مينه وه يان بوه - لودي
كه بيستويان - حكومت پيري وايه اعشا ردغل و دان
امسال په اجاره بدا - هر چن در نه كوت - ام قصه به
له تو يوه بوه - بلام اهونده دركوتوه كه اوانه ي بدخواي
ولات و ملتن - ام قصه به بان بلاو كردوته وه همو كس
بزاني كه حكومت اونده چاوي له فائده و قزايجي اهالي
نه پوشيوه و ناپوشيت - كه ماليات به اجاره بدا - بوامه
مسكين و اهالي دهيك « عشر » بش بدن و سكي
اجاره داري چاو برسي دل رقي له خوا نه ترسيش
پريكن -

۶

رانيه

- ۱ - جناب حسين آغاي رئيسي منكور چوه بو
كويستان -
- ۲ - جناب بابكر آغا جاوي قلعه دزه ي لا فينكه
لبر اوه هيشتا تشريفي نچوه بو كويستان - چادره
كوره كيان له قلعه دزه بو هلداده - و كو قند بيل هر وا
سپي اچيته وه - كه تشريفي چو بو كويستان ايبا

لكل خوي -

۳ - ريكاي در بند و سلياني له در بنديشه وه دست
بيكرا - ام ريكايه له (دكان) لكل ريكايي سلياني بيك
اكن - جاري بي زحمت درست و چاك اكري چو نكه
جاري هيچ شاخوداخي لبر انيه -

۶

— قاضي مردوه له كويه ، كس كريان بونايه —

كده تيك ما، وستا مجد « ۱۵۰ ليره برتيل ادا وايگن
به قازي » اچي بو جيكا ما مور يته كي و دست اكا به
پاره پيدا كردن و خلق روتاندنه وه -

ناكات پاره بر نيله كي بهينيته وه مامو ستا محمود
دو صد ليره برتيل ادا كوره وايش به دسته كان
تفره ادا كه له جيكا ي اوي تر بيگن به قازي - هر
چن لسيگان دابه وه اوي تر چون هل كرن تكچر بيگان
بونه ادوز رايه وه -

اسپاشا هيمايان قازيه كي تريان مران به مردويان
دانا - وله جيكا ي اوفرمانيان دا به دستيه وه كابري
دوايي چو فرمانه كي نواند - هر چن قازي وتي
پياوي چاك به من هيشتا زرب و زونوم وازم لي بهينه
پاره كم پيا كه مه وه - پاره ي نه كرد - جي
پي چول كرد -

انجا ماموستا قازي چوه لاي كوره كان كله يي
كرد - وتي من مامو نه مردوم بو چيتان كشم -
كه كشتومتان پار كم بدهنه وه - چي يان جواب
دايه وه ازانن -

وتيان « پچو پاچ و خا كه ناز يكي كل بركه به
دسته وه - هر وختي كسيكي تر مرد بي نيژه وله جيكا كي
دانيشه - قازي مردوه له كويه - كس كرياني بونايه -

بوزانين . امور هكان

اگر روز پنجشنبه كرا به چرن پنجشنبه - جمع و شمه
اگر روز جمعه كرا به چرن جمعه - شمه و يكشنبه داره
نايت و ايش ناكريت او ۳ روزه -

حاکم سياسي

ميجر سون

۶

له چاپخانه حكومت له سلياني چاپكرا